

Hej bästa IKFF:are!

Vi hoppas att du mår bra efter alla de omständigheter som nu råder och att du har haft möjlighet till någon vila, återhämtning och gemenskap under trygga former under helgerna. I förbundsstyrelsen blickar vi framåt mot det nya året och hur vi kan se till att det blir bättre än det vi just lämnade bakom oss. Här kommer ett meddelande om hur du kan vara delaktig i att forma IKFF:s framtida arbete.

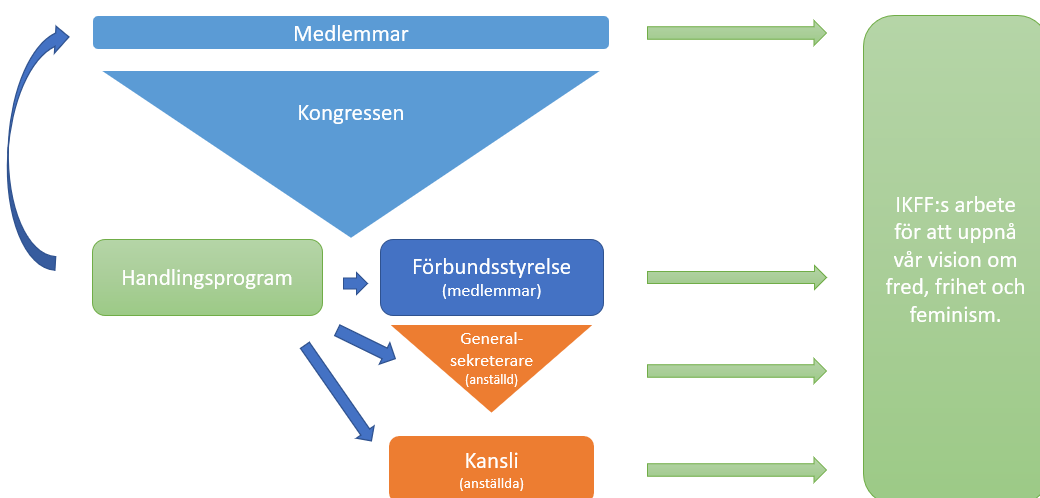
Varför får jag det här utskicket?

För att kunna presentera ett starkt, tydligt och användbart *handlingsprogram* till IKFF:s kongress år 2021 ber förbundsstyrelsen härmed kretsar, arbetsgrupper och enskilda medlemmar att fundera, diskutera och komma med synpunkter på de två dokument som tillsammans avgör hur organisationen kommer prioritera sina resurser under kongressperioden 2021–2023. Dokumenten presenteras mer nedan, och är:
1) Ett utkast till omvärldsanalys, och 2) Ett utkast till handlingsprogram.

Vad är ett handlingsprogram?

Det dokument som nu heter 'handlingsprogram' har tidigare kallats 'strategisk plan' eller 'verksamhetsplan'. Handlingsprogrammet fastställs av medlemmarna på kongressen och formulerar den riktning som IKFF ska arbeta för de kommande två åren till nästföljande kongress. Det är förbundsstyrelsen som har till ansvar att verka för att handlingsprogrammet följs. Mycket av arbetet utförs av kansliet. Medlemmar och kretsar styr sin egen verksamhet och beslutar själva, exempelvis på sina årsmöten, om vilka delar av handlingsprogrammet de vill arbeta med.

Alla måste inte jobba med allt i handlingsprogrammet, och ett program kan inte täcka in alla tänkbara områden som IKFF-medlemmar kan vilja jobba med. Det står medlemmar fritt att göra annat än det som står i handlingsprogrammet som syftar till att uppnå IKFF:s mål. Även förbundsstyrelsen och kansliet kan göra saker som går utanför programmet - de måste dock prioritera sitt arbete så att de *också* arbetar med hela handlingsprogrammet.

Figur 1: Organisationsskiss över hur handlingsprogrammet, beslutat av kongressen, styr IKFF:s verksamhet.

Hur skickar jag in mina synpunkter och kommentarer?

Det finns två sätt att återkoppla på dokumenten:

1. Svara skriftligt på frågorna och skicka in senast den 23 januari 2021 till styrelsen@ikff.se.
2. Delta i en onlineträff och lämna återkoppling muntligt direkt till arbetsgruppen som tar fram handlingsprogrammet. Mötet kommer hållas kl. 19:00 den 20 januari 2021. För att delta, anmäl dig med namn och om du representerar någon krets eller arbetsgrupp, till styrelsen@ikff.se senast den 17 januari 2021.

Det är viktigt att perspektiven från både kretsar och enskilda medlemmar finns representerade i handlingsprogrammet. Därför är det bra om kretsarna lämnar in ett gemensamt svar från hela kretsen, alternativt skickar en eller två representanter att föra vidare kretsens gemensamma diskussioner till onlineträffen.

Efter att synpunkter, kommentarer och förslag kommit in kommer en arbetsgrupp ta fram ett uppdaterat förslag till handlingsprogram. Efter godkännande från förbundsstyrelsen kommer det uppdaterade förslaget skickas ut i form av en proposition tillsammans med andra kongresshandlingar senast fyra veckor innan kongressen. Beroende på återkopplingen som kommer in kan det förslag som skickas ut inför kongressen vara likt eller olik det nuvarande utkastet.

Omvärldsanalysen

Omvärldsanalysen är en översikt över händelser och utvecklingar i världen som vi ser som aktuella för IKFF och som sannolikt kommer påverka IKFF:s arbete i framtiden. Omvärldsanalysen är ett urval av händelser och täcker inte in allting som kan ha relevans för IKFF. Inom flera av omvärldsanalysens områden har IKFF ett pågående arbete och då beskrivs även kort arbetet som görs, och hur de som arbetar med området just nu ser att arbetet kan eller bör utvecklas.

Frågor:

1. Tycker du att omvärldsanalysen ger en rättvisande bild av den omvärld som IKFF behöver förhålla sig till? Om inte, på vilket sätt?
2. Vilka av de områden som lyfts i omvärldsanalysen är det troligt att du och/eller din krets eller arbetsgrupp kommer att arbeta med under kommande kongressperiod?
3. Saknar du någon händelse eller något område i omvärldsanalysen? Vilket/vilka?

Handlingsprogrammet

Handlingsprogrammets utformning skiljer sig från tidigare års, och är baserat på IKFF:s internationella program för 2018–2021, vilket du kan hitta här: https://www.wilpf.org/wp-content/uploads/2020/02/WILPF_International-Programme-2018-21_Web-low.pdf. Det nya formatet innehåller tre nivåer:

1. Fyra *arbetsområden* med varsin inledande text som kort beskriver IKFF:s analys inom området.

2. *Långsiktiga mål* som anger vad vi vill uppnå inom varje område.
3. *Prioriteringar för kongressperioden* som beskriver vad vi vill fokusera på under kommande två år för att komma närmare våra långsiktiga mål.

Handlingsprogrammet innehåller också ett metodavsnitt som beskriver IKFF:s förändringsteori, det vill säga, vilka metoder IKFF använder och varför vi tror att dessa är de bästa sätten att använda våra resurser för att uppnå våra mål. Syftet med det nya formatet är att göra det enklare för olika delar av organisationen att känna sig hemma i dokumentet och själva göra en plan för hur de vill arbeta med områdena.

Frågor:

1. Är de långsiktiga målen under *Arbetsområde 1* förenliga med den typ av organisation IKFF vill vara?
2. Är de långsiktiga målen under *Arbetsområde 2-4* förenliga med IKFF:s syfte?
3. Håller du med om de prioriteringar som görs under respektive arbetsområde och långsiktigt mål? Om inte, hur hade du velat prioritera annorlunda?
4. Vilken prioritering tycker du är mest viktig under varje mål?
5. Vilken prioritering tycker du är minst viktig under varje mål?
6. Vilka förutsättningar har du och/eller din krets eller arbetsgrupp att arbeta med de frågor som föreslås som *prioriteringar för kongressperioden*?

Vi ser fram emot att få ta del av era tankar och kommentarer och gemensamt ta fram ett bra förslag till vår kongress 2021, och att tillsammans få titta framåt och se hur vi kan arbeta för mer fred, frihet och feminism de kommande åren.

Gott nytt år och god fortsättning,

önskar

Kajsa Petersson, Lina Hjärtström, Louise Ricknert och Mir Grebäck von Melen från förbundsstyrelsen och Malin Nilsson, generalsekreterare, i arbetsgruppen för handlingprogram 2021-2023.

UTKAST TILL OMVÄRLDSANALYS

IKFF:s verksamhet är bred och omfattar många frågor och perspektiv. Som liten organisation måste vi ständigt göra prioriteringar utifrån de behov vi identifierar och de resurser vi har till vårt förfogande. Denna omvärldsanalys syftar till att identifiera skeenden i vår omvärld som vi måste förhålla oss till och kartlägga organisationens förutsättningar att påverka dessa och uppnå vårt långsiktiga mål om feministisk fred.

1. Folkbildning och medlemsutveckling

Vi, och andra civilsamhällesorganisationer, möter ibland en oro över att engagemanget minskar. En omfattande rapport (Medborgerligt engagemang i Sverige 1992–2019) som nyligen släpptes visar att så inte är fallet; engagemanget ligger i själva verket förvånande stabilt, men engagemanget tar sig nya uttryck och former, precis som IKFF också ser. Detta har också ställts på sin spets under 2020 då vi inte kunnat träffas som vi är vana vid, samtidigt som det är extra viktigt att vi når varandra i tider då så många upplever svårigheter och isolering. Den nuvarande samhällsutvecklingen visar också på vikten av en fortsatt stark rörelse för fred, frihet och feminism. Därför har vi sett över våra stadgar och arbetssätt för att stärka den interna demokratin och skapat digitala mötesplatser och kunskapsbanker samt arbetat för att öppna upp och bjuda in. Vi ser stora möjligheter framöver att med detta som bas kunna möjliggöra för fler att delta aktivt i vår rörelse och fortsätta utveckla vårt folkbildande arbete.

IKFF har sedan år 2017 en arbetsgrupp för folkbildning- och medlemsutveckling, som arbetar för att bygga rörelsen genom att stärka förbundets nuvarande och framtida medlemmar. Vår organisation är ingenting utan alla oss medlemmar, vårt engagemang och vår kunskap. Därför arbetar gruppen för att fånga upp och sprida kunskap samt skapa plattformar och kanaler för att både nå varandra lättare samt för att nå ut till fler målgrupper med ett antimilitaristiskt perspektiv och en ständigt levande antirasistisk, feministisk analys. En viktig grupp är till exempel de som själva har erfarenhet av krig. Den kunskap och det engagemang som finns i denna grupp bör vi kunna fånga upp.

2. IKFF:s globala rörelse

IKFF Sverige har länge haft en aktiv del i IKFF:s internationella arbete; genom att stötta och samordna organiseringen i den afrikanska regionen; genom projektsamarbeten med IKFF-sektioner i bl.a. Nigeria, Kamerun och Colombia; samt genom engagemanget i de nordiska och europeiska IKFF-samarbetena.

Världen vänder sig just nu från multilateralism till förmån för nationalism eller militärallianser som Nato. Spänningarna mellan stormakter ökar igen och EU:s gränser blir allt hårdare bevakade, med människoliv som kostnad. IKFF har alltid varit en global rörelse och vi ser idag att behoven av att knyta och upprätthålla starka band till freds- och kvinnorrättsaktivister i andra länder är av största vikt. Historiskt vet vi att kvinnor ofta bär de tyngsta konsekvenserna av kriser som coronapandemin, som förlorade inkomster, ökat obetalt omsorgsarbete och ökande våldsnivåer. IKFF har möjlighet att vara en solidarisk aktör och stötta och få stöd från IKFF:are i andra delar av världen, dela med oss av erfarenheter och lärdomar till varandra och samlas för att sätta press på makthavare.

I led med den tekniska utvecklingen och den övergång till digitala sammankomster som nu blivit norm har det blivit enklare att delta i andra IKFF-sektioners evenemang och möten, att snabbt få kontakt med någon grupp på annan plats och att utbyta kunskaper och analyser. Vi ser att det är viktigt att vi fortsätter att mötas fysiskt över gränserna och samlas när det är säkert och möjligt. Samtidigt ska vi ta vara på möjligheterna i det digitala och besparingarna

det innebär i restid och resekostnader, och erbjuda fler medlemmar chanser att arbeta tillsammans med medlemmar i andra sektioner och ta del av IKFF:s internationella programarbete.

3. IKFF:s finansiering

IKFF är fortfarande starkt beroende av statliga projektmedel. Det skapar dålig kontinuitet i finansieringen och påverkar vår långsiktiga hållbarhet. Situationen har förbättrats genom att flera av de stöd vi får nu löper över två eller tre år istället för ett år, men grundproblematiken kvarstår. IKFF bör hålla ett öga på inriktningen för politiken för civila samhället, som i allt större utsträckning premierar tjänsteutförande över demokratiskt samtal, men även på omstruktureringar eller uppkomst av nya finansiärer som kan ge möjlighet till mer långsiktig projekt- eller programfinansiering. Vidare är den rådande politiska diskursen och minskande demokratiskt utrymme ytterligare en faktor som bidrar till behov av ökat finansiellt oberoende.

För att de egna medlen ska kunna utgöra en större del av intäkterna krävs ett starkare insamlingsarbete. Insamlingsarbete har tidigare varit ett mindre prioriterat område i organisationen, men givet förändringar i omvärlden framträder det som ett allt viktigare komplement till IKFF:s nuvarande finansieringsformer. Viktiga steg i denna riktning har tagits under åren 2019 och 2020 genom att förbereda för en ansökan för IKFF om att ansluta sig till 90-konto. Förvaltningen av detta konto blir en utmaning för IKFF framöver.

För att ett insamlingsarbete ska få spridning och en stabil etablering krävs kampanjer som går genom "bruset", ökad kännedom om organisationen, dess arbete och relevans, antingen genom medial närvaro eller genom andra aktiviteter. Det krävs också fler aktiva och engagerade medlemmar, vilket medför att organisationen behöver ta höjd för både ökad medlemsrekrytering och ökade gåvor. Det kan vara både resurs- och tidskrävande och innebära sannolikt vidare arbete med ställningstaganden kring exempelvis olika sorters medlemskap, arbete med frågor om hur vi ska öka i medlemsantal, och fortsatt arbete med medlemsstöd, kretskontakter och arbetsgrupper.

4. Demokratisk tillbakagång och krympande demokratiskt utrymme

Det krympande demokratiska utrymmet (på engelska *shrinking space*), innebär att det blir svårare och farligare att stå upp för grundläggande demokratiska principer och mänskliga rättigheter. Både själva principerna och människorna som värnar om dessa är under attack från både stater och anti-demokratiska sammanslutningar, och utsätts för hot, hat och våld. Att det demokratiska utrymmet krymper är ett globalt fenomen. Konflikter, och framförallt väpnade konflikter, är en bidragande orsak. De minskar människors tillgång till resurser och gör det svårare för människor att röra sig fritt då risken att utsättas för hot och våld är mycket stor.

Växande nationalism och högerpopulism syns tydligt runt om i världen, så även i Europa, där högerextrema partier numera finns representerade i flera parlament. I Polen, där det högernationalistiska partiet *Lag och rättvisa* varit styrande sedan 2015, har flera restriktioner mot civilsamhället införts, exempelvis genom att avskeda regimkritiker från public service och därmed begränsa journalisters möjlighet att fritt bevaka makthavare. I USA återinförde president Trump ett förbud för organisationer som tar emot amerikanskt bistånd att utföra eller informera om abort. På så vis begränsas tillgången till sexuell och reproduktiv hälsa och -rättigheter (SRHR) med risk för människors liv. Det framgår tydligt att begränsningar av demokratiskt utrymme och av kvinnors rättigheter och självbestämmande går hand i hand.

Det finns ett samband mellan sociopolitiska utvecklingar som ökad militarisering, vapenspridning, populism och nationalistiska rörelser och krympande demokratiskt utrymme. När högerextrema krafter får större utrymme är det

ett direkt hot mot kvinnors, migranters och minoriteters rättigheter, liksom mot försvarare av dessa gruppers rättigheter. Kvinnor och andra marginaliserade grupper som redan utsätts för diskriminering och förtryck, drabbas hårdast när utrymmet krymper.

5. Globala spänningar och minskad tilltro till multilateralism?

Vi ser en stark militarisering i Sverige och i vår omvärld, där upprustning och maktspel premieras före multilateralism, konfliktförebyggande och diplomati. Internationella avtal bryts och tron på internationell rätt och FN:s roll som institution urholkas. Vi ser en ökad nationalism och rörelser som vänder sig inåt istället för att söka samarbete och gemensamma lösningar på globala problem. Nedrustning, internationellt samarbete och diplomati avfärdas alltjämt som naivt i den svenska och internationella debatten.

IKFF stödjer FN, men inte allt som FN gör. IKFF har länge varit en allierad och observatör av FN, FN-systemet och dess åtaganden enligt FN-stadgan. Nu, 75 år efter FN:s grundande, ser vi att systemet är trasigt och att åtagandena inte hålls. IKFF stödjer inte det nuvarande FN-systemet som göder patriarkala och ojämlika globala strukturer och undergräver folkens medbestämmande genom säkerhetsrådets vetosystem. IKFF tror på multilateralism som en princip för fredliga samarbeten och ser att FN har en central roll i att främja multilateralism. IKFF ser det dock som avgörande att förändra FN-systemet för att bevara multilateralismen och fredliga internationella relationer.

Med minskande möjligheter till fredliga internationella samarbeten genom formella kanaler som FN ökar betydelsen av en tätt sammanknuten global rörelse inom civilsamhället, som kan utbyta information och stötta varandras kamper för fred och jämställdhet.

6. FN:s agenda för kvinnor, fred och säkerhet

FN:s agenda för kvinnor, fred och säkerhet (Women, Peace and Security, WPS) antogs år 2000 och innebär att kvinnor ska ses som aktiva och självklara aktörer för fred och säkerhet, och erkänner kvinnors särskilda utsatthet i väpnad konflikt. WPS-agendan har gett ökade möjligheter för kvinno- och fredsaktivister att kräva sin plats i fredsförhandlingar och annat fredsarbete. Samtidigt har agendans implementering ofta genomsträvs av militarism och exempelvis använts för att motivera att fler kvinnor ska bli militärer, istället för att färre män ska behöva vara militärer. Kort uttryckt används agendan för att efterfråga ett jämställt krig, och inte en jämställd fred, och IKFF har en viktig roll i att påminna om agendas utgångspunkt i fred.

År 2020 hade kvinno- och fredsaktivister världen runt planerat för ett stort jubileumsår då stora jämställdhetsprocesser 'fyllde jämt'. I och med coronapandemin kom året av sig och mycket resurser och många tillfällen gick till spillo. Det år som planerades vara ett stort kliv framför för kvinnors rättigheter i världen blev istället ett bakslag som vi tillsammans behöver återhämta oss och komma tillbaka ifrån.

IKFF ingår i den grupp bjudits in av Utrikesdepartementet för att bevaka och följa upp arbetet med den svenska handlingsplanen för kvinnor, fred och säkerhet. Att vi lyckats komma in i sådana forum är resultatet av ett medvetet arbete att profilera oss och synliggöra våra expertkunskaper inom området. Utöver kunskapen inom IKFF Sverige har vi dessutom tillgång till expertisen som finns hos våra systemsektioner och inom de internationella programmen. IKFF kan tillhandahålla heltäckande analyser som ser till att kvinnor, fred och säkerhetsarbetet kopplas ihop med bland annat nedrustning, klimat och migration. I relation till den tillbakagång för jämställdheten som år 2020 ser ut att bli, kommer IKFF:s arbete i det här forumet inte bli klart än på länge.

7. FN:s kärnvapenförbud

År 2017 antog 122 länder i FN:s generalförsamling en konvention om förbud av kärnvapen, som efter att ha uppnått 50 ratifikationer kommer att träda i kraft den 22 januari 2021. Stater ansluter sig fortfarande till avtalet genom signaturer och ratifikationer, framför allt afrikanska stater och mindre stater i Asien och Centralamerika. Trots enorma framgångar för ICAN:s (International Campaign to Abolish Nuclear Weapons) internationella, nationella och lokala påverkansarbete för att få stater att ansluta sig till avtalet, står samtliga Nato-länder fortfarande utanför och motarbetar aktivt avtalet.

Konventionen är ett viktigt inslag i kampen för en kärnvapenfri värld, och tillsammans med konventionerna mot biologiska och kemiska vapen kommer det att spela en stor roll i arbetet mot massförstörelsevapen och för en säkrare värld. Sverige röstade för avtalet år 2017 men svängde, efter påtryckningar från USA och motstånd från såväl oppositionen som Försvarsdepartementet, och meddelade år 2019 att man inte tänker ansluta sig.

Kärnvapenfrågan lyftes i samband med ICAN:s mottagande av Nobels fredspris 2017 och ökade det allmänna medvetandet om frågan, inte minst hos media. Den knyter an till klimatfrågan som engagerar många människor just nu och är ur ett svenskt perspektiv en relativt 'okomplicerad' fråga som exempelvis inte berör 'svenska jobb' eller liknande. Det finns utmaningar i att kommunicera en fråga som är så långt ifrån mångas vardag. Samtidigt har vi sett ökade möjligheter i att likna kärnvapen och klimatkrisen vid varandra som ödesfrågor som ett sätt att öka angelägenheten. Vi tror att det fortsatt finns möjlighet att mobilisera stort kring kärnvapenfrågan och sätta press på de politiska partierna.

8. Utvecklingen av autonoma vapen

Efter drönare pågår nu utveckling och testning av "autonoma vapen", som IKFF tillsammans med en global kampanj valt att kalla "killer robots": mördarrobotar. Utvecklingen av mördarrobotar följer en pågående utveckling om automatisering av väpnade konflikter, att rikare parter förlägger våldsutövandet längre ifrån sig själv och flyttar kriget än längre in i civila och befolkade områden utan risk för de egna soldaterna. En oroande faktor som lyfts av forskare i samband med analyser av autonoma vapen är hur redan befintliga fördomar kan vävas in i programmeringen. Genom att underlätta profilering och avhumanisering är autonoma vapen ett direkt hot mot redan marginaliserade grupper.

IKFF har som mål att förbjuda autonoma vapen innan de tas i bruk. Vi menar att ett förbud skulle tvinga länder att sätta tydliga spelregler kring autonomi och vapen. Ett grundläggande krav inom ett förbud skulle vara att det finns "meningsfull mänsklig kontroll". Utvecklingen går fort och kräver därför handling. Idag har 30 stater ställt sig bakom kravet på ett förbud, dock inte Sverige. Detta trots att utrikesminister Ann Linde i regeringens utrikespolitiska deklaration den 12 februari 2020 meddelade att "Sverige driver på inom ramen för Konventionen om vissa konventionella vapen (CCW) för ett effektivt internationellt förbud mot dödliga autonoma vapen som är oförenliga med folkrättens krav." Vi ser att det finns möjligheter för IKFF att påverka Sveriges hållning i frågan, men också att det inte finns något generellt intresse inom regeringens departement att arbeta för ett förbud. IKFF:s kansli arbetar med frågan i en särskild arbetsgrupp på Utrikesdepartementet.

Parallellt i Sverige syns ökad integrering av militär teknologi i övervakning och polisiära insatser, främst i 'särskilt utsatta' områden, som drönaröverflygningar och ansiktsigenkänning, så medan mördarrobotar inte ännu är i bruk, är snarlika metoder redan närvarande även i Sverige.

9. Sveriges utrikespolitik

”Den feministiska utrikespolitiken ska genomsyra hela utrikesförvaltningens verksamhet, och bidra till global jämställdhet och alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. Arbetet struktureras efter tre R; Rättigheter, Representation och Resurser.”

– *Ur regeringens handlingsplan för en feministisk utrikespolitik 2019-2022*

Den feministiska utrikespolitiken som lanserades 2014 har satt fred, nedrustning, diplomati och kvinnors rättigheter i centrum. Den feministiska utrikespolitiken ger oss ökat utrymme att ställa krav på utrikespolitiken och regeringen; genom att kalla den feministisk ger den oss som feminister större möjligheter att föra fram vår tolkning som den rätta. Samtidigt kräver den mycket politisk balansgång när regeringen för en politik som uppenbart skadar både kvinnor och jämställdheten – tydligast syns detta i den svenska vapenexporten.

Regeringen fortsätter att blunda inför den uppenbara målkonflikt som vapenexporten och en feministisk utrikespolitik utgör, något som blivit än mer tydligt under Ann Linde som explicit menar att hon inte ser något problem med kombinationen. Sverige ska uttalat arbeta för alla kvinnors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna samtidigt som svenska vapen säljs till stater som deltar i kriget i Jemen, en total humanitär katastrof med ökat våld mot kvinnor, barnåktenskap och svält som konsekvens. Sverige försöker också sälja stridsflyg till Colombia som precis påbörjat arbetet att bygga upp fred efter en lång tid av inre väpnad konflikt. De framgångar vi sett när Sverige stoppat leveranser till Turkiet verkar vara undantag i svensk policy mer än en förändring i riktning mot en striktare tolkning av det nya demokratikriteriet. 2019 ökade den svenska vapenexporten med 40% jämfört med det föregående året.

10. Militarisering i Sverige

I Sverige görs fortsatt enorma budgetsatsningar på det militära försvaret och många nya försvarssamarbeten har ingåtts med andra länder de senaste åren, utan öppen och kritisk debatt varken i riksdagen eller i media. Vi märker att utrymmet för att kritisera militära metoder och prioriteringar minskar. Närmandet till Nato blir allt tydligare, trots den nuvarande regeringens position om att Sverige fortsatt ska vara alliansfritt. Stora internationella militärövningar genomförs på svenskt territorium och när kritik framförs blir aktivister och organisationer förlöjligade och misstänkliggjorda i media. Försvarsmakten har konsekvent en enorm PR-budget och anstränger sig till sitt yttersta för att rekrytera och framställa försvaret som både normalt och nödvändigt. Bland riksdagspartierna finns olika inriktningar i hur Sverige ska fortsätta militariseras, med starka röster för en Nato-anslutning på högerkanten och mer inhemsk upprustning åt vänster. Vänsterpartiet nämner fredliga lösningar och förebyggande av kris, men inget riksdagsparti förespråkar i dagsläget nedrustning inom Sverige.

Att riksdagen saknar stöd för nedrustning syns tydligt i den försvarspolitiska proposition som regeringen lagt fram som innefattar förslag om en ny utökad krigsorganisation med förstärkningar inom samtliga försvarsgrenar och funktioner samt återinrättande av fem regementen och en flygflottilj.

Under perioden 2021–2025 kommer nivån på anslagen till det militära förslaget att ha ökat med 27,5 miljarder kronor, i jämförelse med 2020. Totalt kommer 79 miljarder kronor att tillföras det militära försvaret under perioden. Vid sidan av de ökade anslagen till det militära försvaret sker en stegvis förstärkning också av det civila försvaret som innebär att summan av medel avseende civilt försvar år 2025 uppgår till 4,2 miljarder kronor.

Konsekvenser av upprustningen kommer märkas i Sveriges budget, där annat förstås kommer få mindre pengar. Vi befarar fler rekryteringskampanjer för att få in unga i militären och en ökad normalisering och militär integrering i vardagen, exempelvis som den träningsapp som Försvarsmakten har släppt som har blivit mycket populär under coronapandemin när mycket annan träning och motion varit inställd.

Effekterna kommer också märkas lokalt genom ökade övningsområden och militära övningar som negativt påverkar djur- och växtliv, ökar risken för miljögifter, släpper ut koldioxid och förhindrar tillgång till naturområden för människor. Därutöver sker många övningar i norra Norrland och har oproportionerligt stor inverkan på Sveriges ursprungsbefolkning.

11. Behovet av konfliktförebyggande

Samtidigt som den freds- och säkerhetspolitiska debatten blivit alltmer fokuserad på militära lösningar, har vikten av att förebygga väpnade konflikter i ökad grad fått erkännande i svensk policy för utvecklingssamarbete. Konfliktförebyggande arbete har länge bedrivits av kvinnorrättsaktivister och vi ser ett fortsatt behov av att lyfta konkreta exempel på detta arbete. Att lyfta lyckade exempel är ett sätt för oss att visa på riktigheten i vår analys, att stärka opinionen, och att förankra förebyggande metoder hos beslutsfattare och tjänstepersoner. I nästa led är det ett viktigt verktyg för att arbeta för att Sverige i högre grad ska finansiera konfliktförebyggande och fredsfrämjande arbete. Utöver att människor slipper lida och dö i väpnade konflikter är konfliktförebyggande arbete oerhört kostnadseffektivt rent ekonomiskt.

En utmaning ligger i osynligheten, eftersom förebyggande arbete framför allt blir synligt när det misslyckas och konflikter eskalerar. IKFF har sedan många år arbetat tillsammans med IKFF-sektioner i den afrikanska regionen. Att lyfta deras arbete är ett sätt att tydligt påvisa resultat och effekter av konkreta konfliktförebyggande insatser, och att kvinnor som har organiserat sig i civilsamhället är centrala aktörer i det arbetet.

12. Miljö och klimat

Kopplingarna mellan klimat, miljö och väpnade konflikter är mångfacetterade: klimatförändringar kan generera konflikter över minskande resurser, militarismen som ideologi legitimerar miljöförstöring och enorma koldioxidutsläpp under exempelvis militärövningar, och kärnvapen som vid användning riskerar att i ett svep radikalt förändra förutsättningarna till liv på planeten.

För att uppnå IKFF:s mål om fred, jämställdhet och mänsklig säkerhet behöver vi förstå sambanden mellan klimat- och miljöfrågor, krig och konflikter. Precis som för väpnade konflikter drabbas människor olika av klimatförändringar och miljöförstöring, och har olika förutsättningar att skydda sig. IKFF ser att lösningar på klimatkrisen kräver antimilitaristiska och feministiska analyser och ett tydligt rättviseperspektiv. Analyserna behöver vara intersektionella, inkludera många olika perspektiv och maktstrukturer samtidigt och visa på hur de samspelar med varandra. Ingen fred på jorden utan fred med jorden.

Klimatrörelsen växer sig större omkring oss och vi ser att IKFF har en möjlighet att utveckla vår analys till att inkludera miljö- och klimatfrågan och bidra med våra perspektiv till den bredare miljö- och klimatrörelsen, och Förbundsstyrelsen har fattat beslut om att delta i kampanjen *Vi utlyser klimatnödläge* och genom den åtagit oss att arbeta för att minska IKFF:s egen miljöpåverkan, samtidigt som vi arbetar aktivt med att lyfta miljö och klimat som en aspekt av fred och säkerhet i vårt eget arbete, exempelvis med kärnvapenedrustning. Sedan 2019 finns en arbetsgrupp för klimat- och miljöfrågor som arbetat med att samla och sprida kunskap och material bland medlemmar.

13. Ökande rasism och social och ekonomisk orättvisa

Idag hotas världens fred och säkerhet av ökande socioekonomiska klyftor och ökande rasism. Svartmålning av olika grupper, som muslimer och HBTQI(+)personer, används för att legitimera strukturellt och fysiskt våld mot dem, i Sverige och i världen, och ökar polariseringen i samhället. Vi ser med oro på beslutsfattares oförmåga att förstå och vända denna destruktiva utveckling. Vi ser hur de svarar på effekterna av orättvisor och förtryck med utökade våldsbefogenheter för polis, militär och privata vaktbolag, liksom särbehandling av hela så kallade 'särskilt utsatta' bostadsområden med exempelvis drönarövervakning. Samtidigt har Black Lives Matter-rörelsen, med ursprung i USA, växt och gett enorma genomslag i att lyfta frågan om rasism, våld och diskriminering även globalt.

IKFF ser att social och ekonomisk rättvisa är en grundförutsättning för fred. Vi ser också att debatten idag saknar en antimilitaristisk analys och att IKFF:s perspektiv och analys behövs för att ifrågasätta den nuvarande utvecklingen. Samtidigt ser vi att IKFF ligger efter i vårt eget antirasistiska arbete. Under år 2020 har en arbetsgrupp arbetat med antirasism och vi ser att IKFF behöver fortsätta sitt interna bildningsarbete och fortsätta utmana gamla strukturer för att minimera risken för rasism eller annan diskriminering inom vår egen organisation, liksom vårt arbete för att vara inkluderande för nya medlemmar. IKFF behöver intensifiera sitt arbete för att tillsammans med utsatta grupper och personer skapa fredliga alternativ med utgångspunkt i kvinnors erfarenheter, kunskaper och perspektiv.

14. COVID-19

Coronapandemin har synliggjort de ojämlikheter och destruktiva system som plågar vår värld, skapad och närd av de våldsamma strukturer som kapitalism, militarism, rasism och patriarkat. Under pandemin har alla former av genusbaserat våld ökad, särskilt våld i hemmet. Hälften av världens befolkning har inte tillgång till grundläggande hälsovård. Orimligheten i världens produktion har blivit tydlig, både genom synligheten av produktionskedjor och omänskliga villkor för arbetare, och genom hur världens varuproduktion inte syftar till att möta människors behov. Inte heller det upprop för en global vapenvila som FN:s generalsekreterare kallade till hörsammades av stater. Även under pandemin tvingades arbetare infinna sig på vapenfabriker för att hålla vapenproduktionen igång samtidigt som vårdpersonal saknade skyddsutrustning.

Att ojämlikheten och bristen på hänsyn till mänskliga behov och mänsklig säkerhet i världen har exponerats ger organisationer som IKFF ett ökat utrymme att bidra med våra analyser av hur kommande kriser kan förebyggas och förmildras och hur vi kan främja ett motståndskraftigt samhälle byggt på fredliga och demokratiska principer. Samtidigt har coronapandemin krävt mycket av alla. Många, både medlemmar i IKFF och i samhället och världen i stort, har minskade resurser både i pengar och i kraft och ork, efter att ha levt i kris och sorg så länge. Vi behöver framöver hitta former för vårt politiska arbete som gör det hållbart på individuell nivå, och ta vara på de möjligheter vår organisation ger att tillämpa praktisk solidaritet och bygga alternativ till de system som manar till konkurrens, prestation och utbrändhet hos aktivister.

HANDLINGSPROGRAM IKFF 2021–2023

Utkast 2020-12-18

Inledning

Syftet med handlingsprogrammet är att presentera IKFF Sveriges långsiktiga mål och våra prioriteringar för den kommande kongressperioden. Som IKFF Sverige har vi en särskild möjlighet att påverka den politik som förs i Sverige, men också den politik som Sverige för i världen, i en fredligare och mer jämställd riktning. Som en medlemsorganisation är utgångspunkten att alla medlemmar bidrar till både analys och arbete utifrån den plats, de sammanhang och den nivå vi befinner oss på. Därför arbetar vi lokalt, nationellt och internationellt mot samma mål med de medel och metoder utifrån våra förutsättningar.

Genom att både påverka det samhälle vi verkar inom (på både lokal och nationell nivå) och bygga vår rörelse tillsammans med medlemmar i andra länder ökar vi vårt genomslag, stöttar varandra och ger stater förutsättningar att påverka internationell politik i rätt riktning.

Handlingsprogrammet för IKFF Sverige bygger på de mål, analyser och metoder som finns i vårt manifest och det internationella programmet 2018–2021 antaget vid den internationella kongressen i Ghana 2018.

METODER – HUR VI ARBETAR

Analys

IKFF använder sig av feministisk maktanalys för att bättre förstå grundorsakerna till krig och konflikt. Vi analyserar såväl större politiska trender som konkreta policyförslag och svenskt agerande inom försvars- och utrikespolitiken. För att stärka vårt analytiska arbete samarbetar vi med experter även utanför organisationen. Genom en bred representation av medlemmar och kontaktnät som påverkas av förändrad politik studerar vi grundorsakerna till väpnad konflikt och förstår vad som främjar hållbar fred på riktigt, bortom retoriken. Vår analys utvecklas och får legitimitet genom våra samarbeten med IKFF-sektioner runt om i världen, som delger oss sina erfarenheter och analyser.

Aktivism och organisering

IKFF utför fredlig aktivism på lokal, nationell och internationell nivå. Vi initierar och deltar i upprop, manifestationer och kampanjer för att stärka opinion och skapa engagemang. Vi organiserar människor, främst personer med erfarenhet av att leva och/eller identifiera sig som kvinna, som enas i sin kamp för att avskaffa grundorsakerna till krig och konflikt. Vi ser att en livskraftig feministisk fredsörelse är en central förutsättning för att nå vår vision om feministisk fred och arbetar därför för att fortsätta stärka och bygga vår egen organisation, såväl i Sverige som globalt. När vi organiserar oss fredligt och feministiskt utmanar vi patriarkala maktsystem och bygger en rörelse som genom sin egen organisation utforskar nya former för demokrati, jämlikhet och fredlig konfliktlösning. Att bygga vår egen rörelse är både ett medel och ett mål.

Opinionsbildning

Genom att dela med oss av våra analyser och informera en bredare allmänhet om hur konfliktförebyggande arbete, nedrustning och förverkligandet av FN:s agenda för kvinnor, fred och säkerhet bidrar till hållbar fred skapar vi ökad kunskap, debatt och engagemang i våra frågor. Vi fokuserar på att lyfta frågor och perspektiv som saknas eller är marginaliserade i den offentliga

debatten; att synliggöra dem som berörs av en viss utveckling eller politiska beslut; att problematisera annars förenklade verklighetsbeskrivningar och att bidra med förslag på långsiktiga lösningar. De erfarenheter och analyser som vi får ta del av från våra systersektioner är en viktig utgångspunkt i detta arbete. Genom att ta plats i debatter och samtal om freds- och säkerhetspolitik breddar vi också synen på vilka som har rätt att höras och ökar kvinnors deltagande.

Vi opinionsbildar genom att anordna och delta i öppna seminarier och föreläsningar, producera debattartiklar och material, sprida analyser i sociala medier och rapportera från internationella förhandlingar utifrån ett feministiskt perspektiv.

Politiskt påverkansarbete

IKFF använder sig av politiskt påverkansarbete för att skapa konkret förändring i policy, praktik, lagar och normer. Vi fokuserar på svenska beslutsfattare på lokal nivå, riksdag och regering samt tjänstepersoner inom utrikes- och försvarsförvaltningen. Genom möten, seminarier, referensgrupper och kontinuerlig kontakt för vi fram våra analyser, policyförslag och rekommendationer. Ett genomarbetat och konkret underlag är en nyckelfaktor i metoden, liksom att koppla frågorna till aktuella politiska processer och vårt samarbete med våra systersektioner.

Alliansbyggande och samverkan

IKFF samarbetar med andra organisationer och rörelser samt inom nätverk och paraplyorganisationer för att maximera informationstillgång och inflytande. Vi prioriterar att delta i sammanhang där gemensamma budskap blir starkare och där vårt perspektiv är avgörande, stärker arbetet och skulle saknas om vi inte deltog.

Som relativt liten organisation arbetar IKFF också strategiskt med att påverka större organisationer och detta utgör en viktig del i vår förändringsteori. Genom att förankra våra frågor i större organisationer och nätverk skapar vi ökad legitimitet för våra förslag, vilket stärker opinionen och ökar sannolikheten att de plockas upp av beslutsfattare. Samtidigt är IKFF Sverige en del i en global feministisk fredsörelse och vi använder den plattform det ger för att stärka andra freds- och rättviserörelser och lyfta fram rösterna hos dem som är direkt berörda av orättvisor eller konflikter.

Local-to-global

IKFF:s styrka ligger i vår förmåga att länka internationellt, nationellt och lokalt arbete inom vår organisation. Vi säkerställer att analyser och rekommendationer från lokala kvinnorättsaktivister förs fram till beslutsfattare i nationella och internationella fora. Samtidigt säkerställer vår närvaro i multilaterala fora att analyser och information om vad som pågår inom dessa når nationella sektioner och kvinnorättsaktivister lokalt. Nationella sektioner kan också samordna sina krav och rekommendationer gentemot nationella beslutsfattare för att nå resultat på regional och internationell nivå.

Finansiera feministisk fred

IKFF stärker den globala feministiska fredsörelsen genom att söka och vidareförmedla resurser till IKFF-sektioner i konflikt, post-konflikt och sviktande stater. Vi söker påverka makthavare att lägga mer resurser på kvinnors konfliktförebyggande arbete. Vi är en feministisk arbetsgivare för våra anställda och bygger på så sätt hållbarhet inom den delen av organisationen. För att skapa hållbarhet i vår egen finansiering upprätthåller och utvecklar vi vårt insamlings- och kampanjarbete. Vi utforskar kontinuerligt nya bidragsgivare och bidragsformer, samt upprätthåller goda relationer till våra befintliga givare.

Arbetsområde 1: Bygga rörelsen

IKFF sammanför personer som enas i sin beslutsamhet att utifrån ett feministiskt perspektiv studera, informera om och avskaffa de grundläggande orsakerna till konflikter och legitimeringen av krig. Genom organisering bygger vi gemensam makt att förändra och möjligheter att solidarisera oss med fler rättviserörelser. När vi organiserar oss fredligt och feministiskt utmanar vi patriarkala maktsystem och vi behöver därför en organisation där vi ger varandra trygga och tillåtande utrymmen att arbeta för fred, frihet och feminism. Vi bygger en rörelse med ambitionen att bli en ledande feministisk fredsorganisation som genom sin organisering utforskar olika former för demokrati, jämlikhet och fredlig konfliktlösning. Att bygga rörelsen är både medel och mål och alla medlemmar har utbyte av att IKFF är en global rörelse.

Långsiktiga mål:

1.1. IKFF är en stark global rörelse

Under kongressperioden 2021–2023 arbetar vi för:

- 1.1.1 att öka kontaktytorna, kommunikationen och kunskapsspridningen mellan medlemmar i olika kretsar, sektioner och grupper och främja samarbeten mellan alla delar av organisationen
- 1.1.2 att stärka utbytet av analyser och perspektiv mellan den svenska sektionen och andra sektioner och grupper, samt IKFF:s internationella kontor och program
- 1.1.3 att stärka IKFF:s globala tillväxt och organisering

1.2 IKFF är en inkluderande rörelse för engagemang, organisering och lärande

Under kongressperioden 2021–2023 arbetar vi för:

- 1.2.1 att kontinuerligt utforska och utmana maktstrukturer inom vår egen organisation och främja och stärka ett jämlikt och demokratiskt deltagande och inflytande i IKFF
- 1.2.2 att stärka medlemmars kapacitet till lokal samt tematisk organisering, kommunikation och påverkan
- 1.2.3 att utforska olika former för organisering utifrån feministiska metoder och principer
- 1.2.4 att bredda IKFF:s medlemskap utifrån geografiskt område, ålder, etnicitet, socio-ekonomisk bakgrund, utbildningsbakgrund och erfarenheter
- 1.2.5 att stärka den interna kunskapen om rasism och öka kapaciteten att arbeta anti-rasistiskt och antikolonialt

1.3 IKFF har en hållbar finansiering

Under kongressperioden 2021–2023 arbetar vi för:

- 1.3.1 att utveckla IKFF:s insamlingsarbete
- 1.3.2 att öka IKFF:s intäkter från medlemsavgifter, gåvor och gräsrotsfinansiering
- 1.3.3 att minska beroendet av kortsiktiga projektmedel

1.4 IKFF:s arbete är välkänt och våra analyser efterfrågade

Under kongressperioden 2021–2023 arbetar vi för:

- 1.4.1 att öka vår synlighet gentemot prioriterade målgrupper

- 1.4.2 att göra vår kunskap och våra analyser mer lättillgängliga
- 1.4.3 att stärka vår profil som en feministisk fredsorganisation
- 1.4.4 att stärka vår profil som expert på freds- och säkerhetspolitiska frågor ur ett feministiskt perspektiv
- 1.4.5 att synliggöra IKFF som en global rörelse

Arbetsområde 2: Omdefiniera säkerhet

IKFF verkar för en säkerhetsanalys som sätter människor och människors rätt och behov av att leva i fred och frihet från våld i centrum. Det omfattar människors levnadsmiljö, ekosystem och politiska strukturer som påverkar människors liv. IKFF utmanar militariseringen av samhällen, militarismen som tankemönster, att säkerhetshot formuleras i termer av yttre fiender och militära hotbilder mot nationer och att detta motiverar våldsamma och väpnade svar på säkerhetshot och militär upprustning även i fredstid.

IKFF ser att militarismen är en del av den patriarkala världsordning och maktstruktur som utestänger kvinnor och flickor i all vår mångfald från makt och inflytande i samhällen och över våra egna liv. Den maktstrukturen skapar snäva föreställningar om människor, och därmed också säkerhet, och möjliggör att nationell säkerhet byggs på bekostnad av kvinnors säkerhet. Vår feministiska säkerhetsanalys utmanar den binära struktur som upprätthåller könsmaktsordningen och den nationalistiska säkerhetsmodellen som delar in människor i aktiva beskyddare och passiva skyddsobjekt.

Därför arbetar vi för global nedrustning, avmilitarisering och för att inkluderande konfliktförebyggande arbete prioriteras på alla nivåer

Långsiktiga mål:

2.1 Global nedrustning

Under kongressperioden 2021–2023 arbetar vi för:

- 2.1.1 att Sverige ska driva en humanitär nedrustningspolitik, ansluta sig till FN:s kärnvapenkonvention och arbeta för ett förbud mot autonoma vapen.
- 2.1.2 att Sverige slutar exportera vapen till icke-demokratier, stater som kränker mänskliga rättigheter, särskilt kvinnors rättigheter, samt stater som riskerar att hamna i väpnad konflikt eller som befinner sig i återuppbyggnad efter en konflikt.
- 2.1.2 att synliggöra omfattningen och konsekvenserna av globala militära utgifter och militär upprustning samt synliggöra nedrustning som en konfliktförebyggande metod

2.2 Konfliktförebyggande arbete prioriteras globalt, nationellt och lokalt

Under kongressperioden 2021–2023 arbetar vi för:

- 2.2.1 att Sverige förblir alliansfritt och att närmandet till NATO upphör
- 2.2.2 att kvinnors konfliktförebyggande arbete syns, prioriteras och finansieras
- 2.2.3 att synliggöra vikten av multilateralism, diplomati och internationell rätt
- 2.2.4 att mänsklig säkerhet, inklusive att stoppa klimatförändringarna, prioriteras över nationell säkerhet

Arbetsområde 3: Främja feministiska perspektiv på fred

IKFF ser patriarkatet som en maktstruktur som underordnar kvinnor i relation till män och som upprätthålls av sociala konstruktioner kring kön och könsidentitet inom vilka våldsam maskulinitet och passiv femininitet belönas. Med detta perspektiv ser vi patriarkatet som en av krigets grundorsaker. Kön och könsidentitet skapas i ett sammanhang. De knyts ihop med en mångfald av andra strukturer som kan resultera i privilegier eller förtryck och dessa kan vara föränderliga. IKFF verkar därför utifrån en intersektionell feministisk analys.

IKFF verkar för slutet på manliga privilegier, för en radikal förändring av hur könsnormer konstrueras och tar sig uttryck och fullvärdig implementering av marginaliserade gruppers rättigheter, och mänskliga rättigheter.

IKFF:s uppgift är att presentera alternativ till de maktordningar som militarismen, patriarkatet och nationalismen utgör. Vi lyfter kvinnors erfarenheter och analyser och verkar för kvinnors fulla och aktiva beslutanderätt i alla frågor som berör dem och ifrågasätter föreställningen som likställer våldsam maskulinitet med handlingskraft, samt föreställningen om ett jämställt krig. Vi arbetar för jämställd fred genom att länka samman analyser av militarism och patriarkat.

Långsiktigt mål:

3.1 Kvinnors meningsfulla deltagande i freds- och säkerhetspolitiska processer

Under kongressperioden 2021–2023 arbetar vi för:

- 3.1.1 att Sverige ska bedriva en feministisk* utrikes- och säkerhetspolitik
- 3.1.2 att öka kvinnors deltagande och feministiska perspektiv i den säkerhetspolitiska debatten
- 3.1.3 att stärka demokrati och motverka civilsamhällets krympande demokratiska utrymme
- 3.1.4 att kvinnor, fred och säkerhetsagendan implementeras med fokus på konfliktförebyggande
- 3.1.5 att genom finansiellt och administrativt stöd stärka kvinnors konfliktförebyggande arbete i andra IKFF-sektioner

*med feministisk utrikes- och säkerhetspolitik menar IKFF en politik baserad på en feministisk analys av fred och säkerhet. En sådan politik bekämpar grundorsakerna till krig och konflikt genom att utmana patriarkala strukturer och motverka militarisering och vapenspridning, nationalism och rasism, miljöförstöring och klimatförändringar. En feministisk utrikes- och säkerhetspolitik verkar för kvinnors meningsfulla deltagande, demokrati, nedrustning, jämställdhet, klimaträttvisa, omfördelningen av resurser och mänsklig säkerhet för alla.

Den feministiska utrikespolitik som lanserades av regeringen år 2014 innehåller flera viktiga element av en sådan politik, men är begränsad i sin omfattning till utrikespolitiken samt saknar ett systemförändrande perspektiv.

Arbetsområde 4: Social och ekonomisk rättvisa

IKFF ser det kapitalistiska ekonomiska systemet, där ett fåtal exploaterar arbetskraften och gemensamma resurser på ett sätt som skadar människor och miljö och har makt utan demokratiskt inflytande, som en av grundorsakerna till krig. Vi ser systemet med nationalstater som inbegriper imperialistiska projekt, rivalitet och förtryck mellan och inom stater, demokratiska misslyckanden, politisk repression och orättvisa. Vi ser sociala system med rasistiska strukturer, kulturell dominans och religiösa hierarkier. Vi ser att de strukturerna går in i och förstärker varandra och att de alla genomsyras av ett patriarkalt system där kvinnor missgynnas oproportionerligt.

IKFF verkar för ett ekonomiskt system som ger välfärd åt alla människor och upprätthåller levnadsmöjligheter för alla livsformer på vår planet, där människors och annat livs behov går före ekonomisk tillväxt och vinst. Vi verkar för demokratiska styrsätt som genom deltagande säkerställer att de som berörs av beslut också är delaktiga i att fatta dem, och sociala system som inte tilldelar privilegier utefter kön, kultur, etnicitet eller religion.

Långsiktigt mål:

4.1 Social och ekonomisk rättvisa för alla

Under kongressperioden 2021–2023 arbetar vi för:

- 4.1.1 att synliggöra ekonomisk och social rättvisa som förutsättning för fred
- 4.1.2 att rasism och nationalism synliggörs och debatteras i relation till militarism och mänsklig säkerhet
- 4.1.3 att miljö och klimat debatteras i relation till militarism och mänsklig säkerhet
- 4.1.4 att synliggöra militära utgifters negativa konsekvenser för social och ekonomisk rättvisa och mänsklig säkerhet